

Előítéletek és sztereotípiák

A horda-hagyomány

- .Közösségi társadalom
- .Lényegi akarat
- .Saját-csoport másik csoport
- .Nemi és életkori tagoltság
- .Nomád életmód
- .Vérségi- rokonsági csoporttagság

Etnocentrizmus

- .Az ember mint absztrakció
- .Bábeli torony, az elvett név, csoportok születése
- .Kategorizáció, név
- .Homogenizáció (merev, általánosító szembeállítás)
- „Mi” és „Ők”
- .Érzelmi hozzáadott érték (identitás), favoritizmus
- .Magától értetődőség, természetesség, ismerősség, normalitás
- .Idegenség

Az idegenségérzés következményei

- .Idegenkedés, félelem
- .Félreértés, szándékaik, szokásaik, viselkedésük félreértése (a róka és a gólya meséje)
- .Tartózkodás, gyanakvás, bizalmatlanság, irtózás
- .Sértődés, frusztráció
- .Agresszió
- .Viszonzott agresszió
- .Kommunikáció hiány
- .Konfliktus, harc
- .Destruktív jogosultság

Az idegen bennünk

- .Transzcendens hajléktalanság, hátborzongató idegenség
- .Ösztöntelenség
- .Az ömeghatározás szüksége
- „Előtte semmi sincs, csak ami nincs” (Macbeth boszorkányai)
- .A kivetítés (szorongástól való megszabadulás, a Másik démonizálása)
- .Relativizálás (Pascal példázata: az emberölés, mely a Pireneusok egyik oldalán hőstett, a másik oldalán gyilkosság)

Csoport tulajdonságok

- .A csoport minden tagjában megtalálható
- .Csak a csoport egyik részében fordul elő, más csoportban
- .Minden csoportban előfordul, de különböző arányban (pl. alkoholizmus, öngyilkosság)
- .Minden csoportban előfordul, eltérő eloszlásban (pl. IQ)

A másság változatai

- Az „igazság szikrája” – torzított mintavétel alapján hibás
- Xenofób idegenkedés
- Kimérikus elképzelés (kitalált, légből kapott, érzelmekeltő)

Előítéletek

- .Hibás és rugalmatlan általánosítás puszta csoporthoz tartozás alapján
- .Hihetőség
- .Lényegiség
- .Érzelmi alapozás (ellenszenv, de pozitív előítélet esetében rokonszenv)
- .Szóbeli előítéletesség (gyűlöletbeszéd)
- .Elkerülés
- .Hátrányos megkülönböztetés
- .Erőszak, pogrom, lincselés
- .Kiirtás („végső megoldás”)

Sztereotípiák

- A másság láthatóvá, érzékelhetővé, tapasztalhatóvá tétele
- Kommunikáció (viccek, propaganda, irodalom, film, színház)
- Auto-és heterosztereotípiák
- Az egyenlőtlenségek igazolása

Kisebbség-többség

- .Hátrányos helyzet
- .Szemantikai hátrány („kis” vs. „nagy”, Lenin trükkje a „bolsevik-mensevik” szembeállítással)
- .Perceptuális hátrány (illuzorikus korreláció)
- .Gazdasági hátrány (tőkehiány, szegénység)
- .Kulturális hátrány (a narratívákat a többség írja)
- .Politikai hátrány (hatalomnélküliség)
- .Network hátrány (Máté effektus)

Előítélet válfajok

- .Nemzeti előítéletek
- .Faji előítéletek
- .Osztály-előítéletek
- .Vallási előítéletek
- .Nemzedéki előítéletek
- .Politikai előítéletek
- .Szexizmus, homofóbia
- .Antiszemitizmus
- .Roma ellenesség

Antiszemizmus

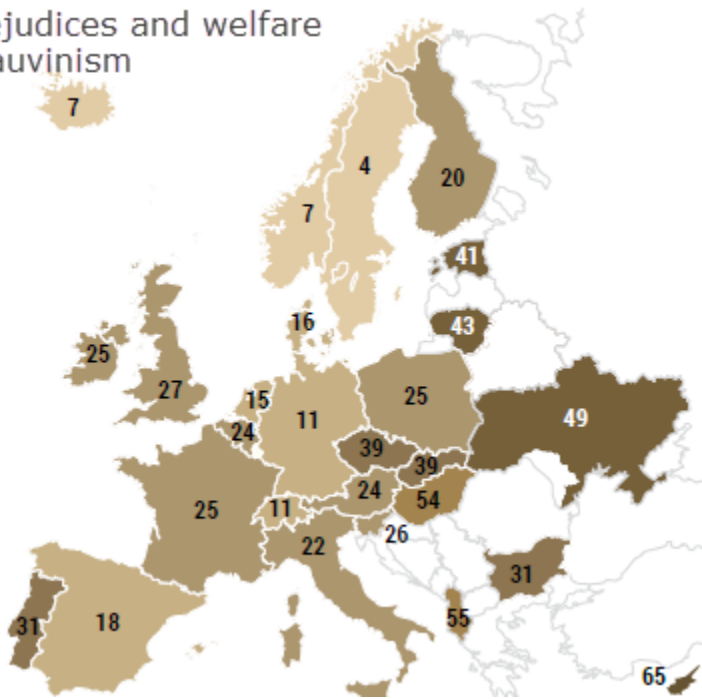
- .Etnocentrikus eredet (Ókor, spirituális és szociális másság)
- .Keresztény antijudaizmus (kis különbségek nárcisszizmusa, Krisztus-gyilkosság, gyűlölet és gettó)
- .Politikai antiszemizmus (emancipáció, zsidó sikerek a kapitalizmusban, ressentiment, eliminációs antiszemizmus)
- .Iszlám antiszemizmus(anti-cionizmus)

Előítéletesség és jóléti sovinizmus mérése

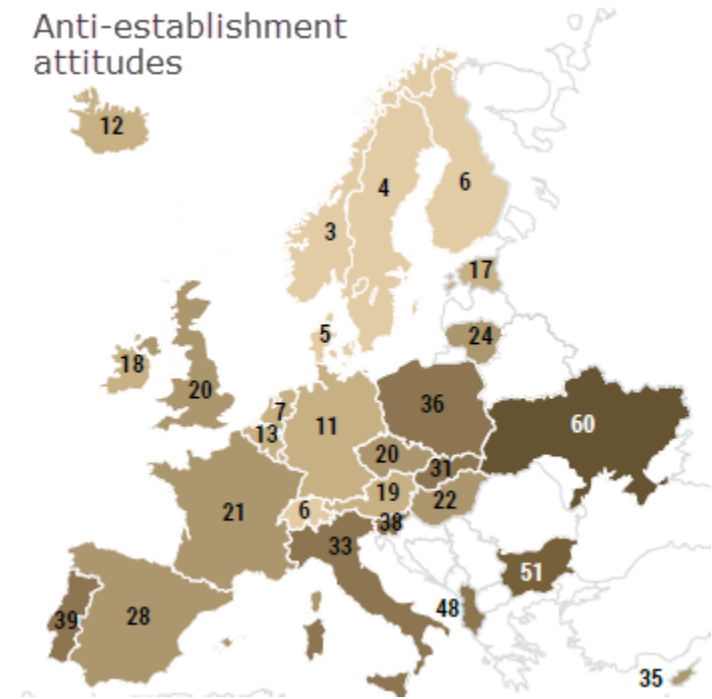
- A Demand fo Right Wing Extremism (DEREX) index részmutatója az European Social Survey kérdései alapján:
- A melegnek és a leszbikusoknak joguk van úgy élni, ahogy szeretnének
- Mennyire szívesen engedné meg, hogy az Európán kívüli szegény országokból Magyarországra jöjjenek emberek?
- Mennyire szívesen engedné, hogy a magyarhoz képest más etnikumú, vallású emberek jöjjenek

2016

Prejudices and welfare chauvinism

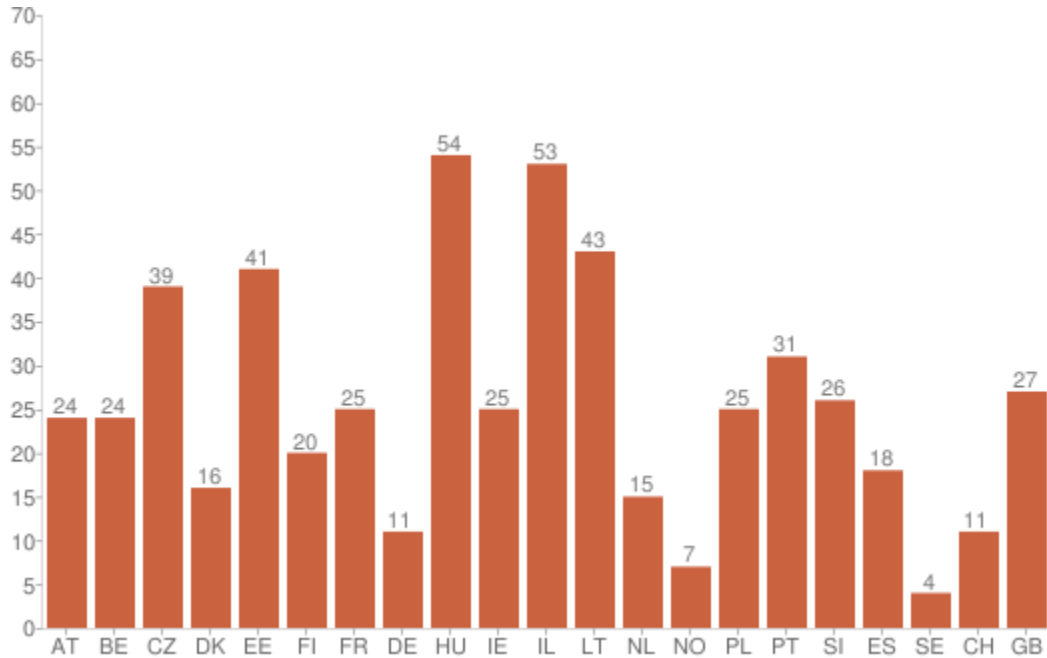
Anti-establishment attitudes

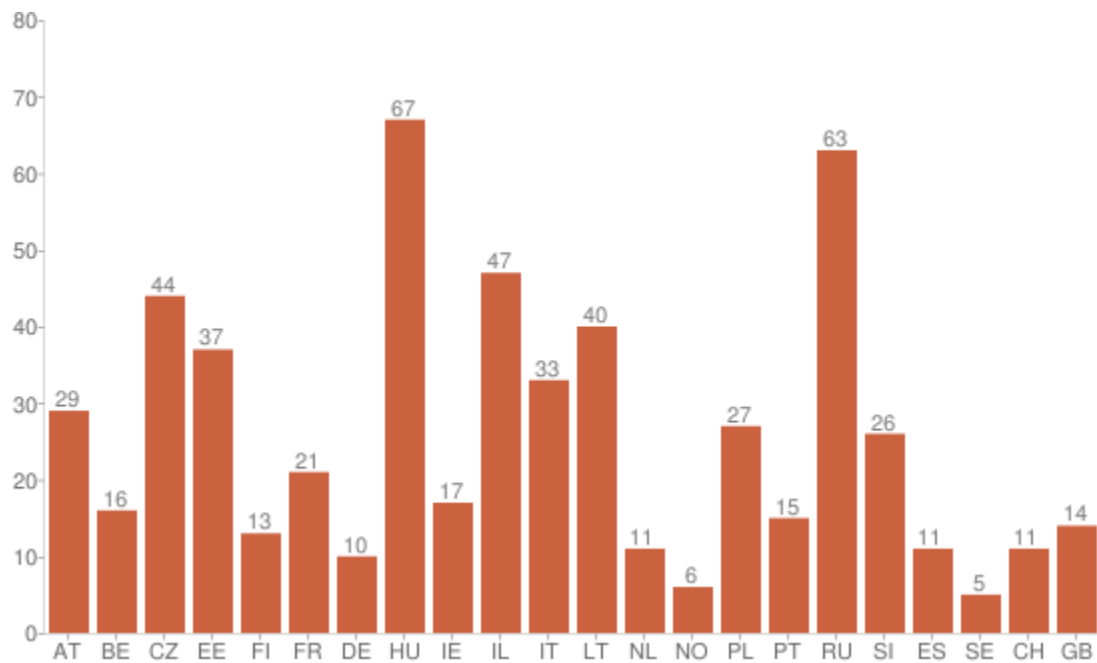
A menekültválság hatása

- A menekültválság hatása: növekszik az előítéletesség Közép-Kelet Európában (Magyarországon különösen, 45 %-ról 54 %-ra)
- A homofóbia mértéke nem nőtt
- 45 %-a a magyaroknak nem engedne be nem európai szegény országokból érkező bevándorlókat (ez 10 %-kal magasabb mint volt 2012-13-ban)
- Az előítéletesség homogenizálja a magyar társadalmat (se párhovatartozás, se társadalmi státusz nem határozza meg jelentősen)

Előítéletesség és jóléti socivinizmus-2015

Előítéletesség és jóléti sovinizmus 2017

Az európai helyzet

- .Kelet-nyugati lejtő (minél keletebbre megyünk Európában, annál előítéletesebbek az emberek (határ: az egykori Karoling birodalom keleti határa))
- .Oroszország, Magyarország lakosai kirívóan előítéletesek
- .Norvégia, Dánia, Spanyolország, Németország a leginkább nyílt

Legújabb tendenciák

- Lelkiismeretfurdalásos antirasszizmus
(rabszolगतartó, gyarmatosító múlt visszaütése)
- Színvak antibiopolitika
- Identitás politika
- LMBTQ tudatosság (nemi spektrum kiszélesedése)

Következtetések

- .Az előítéletesség az emberi feltétel része
- .Tudatosság, reflexivitás, nevelés
- .Tolerancia, diverzitás elfogadása
- .Világállam (Kant)- világpolgár
- .Az identitás megválasztásának szabadsága